

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Creativitatea și spiritul întreprinzător: instrumente pentru ieșirea din criză” (aviz din proprie inițiativă)

(2011/C 48/09)

Raportor: **dna SHARMA**

La 18 februarie 2010, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

„Creativitatea și spiritul întreprinzător: instrumente pentru ieșirea din criză” (aviz din proprie inițiativă).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 septembrie 2010.

În cea de-a 465-a sesiune plenară, care a avut loc la 15 și 16 septembrie 2010 (ședința din 15 septembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 109 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Cuvânt înainte – „Pasarela”

Pentru a ieși din criza financiară și pentru a înfrunța șomajul, sărăcia, inegalitatea, globalizarea și schimbările climatice, este necesar ca Europa să încurajeze un spirit deschis în rândul cetățenilor săi.

1.1 Prezentul aviz consideră valoarea adăugată a **creativității și a spiritului întreprinzător** ca un instrument de ieșire din criză, cu accent pe investițiile în capitalul uman, prin îmbunătățirea și promovarea unei **atitudini pozitive**.

1.2 În Europa, se consideră adeseori că spiritul întreprinzător este echivalent cu înființarea de întreprinderi, cu IMM-urile, cu sectorul lucrativ și cu cel al întreprinderilor sociale. **Spiritul întreprinzător reprezintă „capacitatea unei persoane de a trece de la idei la fapte”** și, prin urmare, valoarea acestuia pentru societate nu poate fi subestimată sau neglijată, mai ales pe timp de criză. Acesta include:

- creativitatea, inovarea și asumarea de riscuri;
- capacitatea de a planifica și de a gestiona proiecte, pentru a îndeplini anumite obiective;
- sprijinul în viața cotidiană, acasă și în societate;
- conștientizarea de către angajați a contextului în care se înscrie munca pe care o desfășoară;
- capacitatea de a profita de ocazii;
- o bază a unor competențe și cunoștințe mai specifice, necesare pentru demararea unei activități sociale sau comerciale ⁽¹⁾.

2. Concluzii și recomandări

2.1 Prezentul aviz urmărește să identifice modalități de a valorifica potențialul cetățeanului european și de a-l pune la lucru. Abordarea adoptată este cuprinzătoare, în vederea creării de oportunități pentru un număr mai mare de persoane, indiferent de vârstă, sex, rasă, aptitudini sau statut social. Acestea fiind spuse, pentru a se aborda inegalitățile din cadrul societății, trebuie ca programele specifice de promovare a creativității și a spiritului întreprinzător la nivel regional, național și european să acorde atenție grupurilor defavorizate.

2.2 Avizul abordează următoarele chestiuni:

- cum poate fi păstrată diversitatea Europei, transformând-o, în același timp, într-o identitate comună;
- cum poate Europa să joace rolul de FACILITATOR și să crească capacitatea de acțiune a cetățenilor săi;
- cum se poate ajunge la o Europă a mândriei, ambiției și valorilor, ai cărei cetățeni sunt ambasadori și își sărbătoresc realizările.

2.3 În urma crizei financiare, CESE recunoaște nevoia de a se stimula crearea de locuri de muncă și de a se construi economii sănătoase și durabile în statele membre. Pentru a fi competitivă la scară internațională, mâna de lucru de bună calitate necesită un spirit întreprinzător pe măsură, precum și investiții în sectoarele public și privat. Spiritul întreprinzător este un instrument prin care se poate face față acestei provocări, se pot oferi speranțe realiste de succes tuturor categoriilor societății, iar Europa poate fi ajutată să dobândească o identitate mai dinamică.

⁽¹⁾ COM(2005) 548. Anexă, punctul 7.

2.4 Strategia Europa 2020 conține forțe motrice tematice și orientate, legate de următoarele priorități:

- crearea de valori prin întemeierea creșterii economice pe cunoaștere;
- facilitarea emancipării cetățenilor, până la obținerea unor societăți incluzive; dobândirea de noi competențe, încurajarea creativității și a inovării, dezvoltarea spiritului întreprinzător și o trecere lină de la o slujbă la alta vor fi esențiale într-o lume în care se vor oferi mai multe locuri de muncă în schimbul unei mai mari adaptabilități;
- crearea unei economii competitive, conectate și ecologice.

2.5 Criza permite apariția unor noi modele de dezvoltare, creștere și guvernare. Pentru schimbare sunt absolut necesare condiții-cadru îmbunătățite și coerente, iar acest lucru oferă societății civile posibilitatea de a contribui prin instrumente practice și concrete la ieșirea din criză.

2.6 Capitalul uman al Europei ar putea fi valorificat rapid prin crearea unui mediu care să FACILITEZE acest lucru, dacă SE APLICĂ următoarele recomandări simple și realizabile:

10 elemente fundamentale pentru a progresa pe drumul schimbării

1. VIZIUNEA – o viziune europeană unică;
2. EDUCAȚIA – promovarea ambiției;
3. MOBILITATEA – crearea de posibilități de învățare organizată;
4. CONȘTIENȚIZAREA RISCULUI – educarea europenilor astfel încât să nu mai evite asumarea de riscuri;
5. IMPULSIONAREA – încurajarea spiritului întreprinzător;
6. CAPACITATEA DE A JUSTIFICA proiectele europene;
7. COMUNITATEA – promovarea cetățeniei active;
8. PUNEREA ÎN APLICARE a politicii pentru întreprinzători și IMM-uri;
9. CONSULTAREA – o platformă pentru dezbateri destinată părților interesate;
10. PROMOVAREA unei noi culturi în mass-media și prin intermediul ambasadurilor.

2.7 Aceste recomandări nu trebuie să rămână în sarcina unei singure părți interesate, ci trebuie să fie responsabilitatea tuturor. Într-o lume complexă și aflată în schimbare rapidă, pentru a nu fi excluși, cetățenii au nevoie de noi capacități și competențe. Dialogul social poate influența schimbarea cu scopul de a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020 și a dezvolta un spirit întreprinzător durabil. Trebuie creată în Europa o „tradiție” care să permită cultivarea spiritului întreprinzător în rândul cetățenilor și în cadrul organizațiilor.

2.8 Valoarea europeană a investiției în spiritul întreprinzător:

dacă eu îți dau 1€ și tu îmi dai 1€, avem fiecare câte 1€;

dacă eu îți dau o idee și tu îmi dai una, avem două idei.

Spiritul întreprinzător în Europa = 500 de milioane de persoane + 500 de milioane de idei + 500 de milioane de acțiuni;

Câte dintre aceste idei ne-ar putea scoate din criză?

3. Europa astăzi

3.1 În 2008, Europa a fost implicată în criza financiară care, deși a debutat în SUA, a avut consecințe grave asupra dimensiunilor economice și sociale ale societății noastre. Motivele crizei sunt bine cunoscute, iar Europa a fost una dintre regiunile cele mai afectate pe termen mediu și lung.

3.2 În 2010, UE numără peste 20 de milioane de șomeri. Tinerii, femeile, lucrătorii vârstnici, migrații și alte grupuri vulnerabile formează marea parte a acestui capital uman rămas neutilizat. Nici sectorul public, care se confruntă cu problema unor deficite enorme, nici marile societăți comerciale, care se confruntă cu provocările globalizării, nu vor fi capabile să genereze locuri de muncă pentru aceștia într-un interval de timp scurt. Mitul reîntoarcerii rapide la o creștere economică puternică în cadrul UE nu este realist, cu excepția cazului în care se produce o schimbare a condițiilor structurale, întrucât șomajul este o problemă de natură preponderent structurală și nu ține de ciclurile economice.

3.3 UE trebuie să se concentreze asupra economiei, a activităților antreprenoriale durabile, a ocupării forței de muncă și a politicii sociale, însă ritmul globalizării nu se va încetini pentru a-i permite UE să-și recupereze întârzierile, în ciuda capacității Europei de a contribui la dezvoltarea altora. Dimensiunea europeană reprezintă o sursă de oportunități de schimb de experiență și un instrument care permite crearea unei identități europene mai ample, înăuntrul și în afara Europei.

3.4 Astăzi, Europa reprezintă un grup de 27 de state membre talentate, unite și productive, cu țări vecine care doresc cu ardoare să adere la Uniune. Europa are multe puncte forte – pacea, stabilitatea, diversitatea, sistemele de reglementare, buna guvernare și solidaritatea. Europa are un respect profund față de valorile sociale și de teritoriile sale. Din punct de vedere economic, Europa deține o piață de 500 de milioane de persoane, iar întreprinderile de pe teritoriul său au un bun potențial de creștere.

3.5 Acum este momentul ca Europa să maximizeze atuurile noastre colective.

4. Spiritul întreprinzător – un atu european și un mecanism de ieșire din criză

4.1 Spiritul întreprinzător înseamnă generarea de bunăstare, ceea ce va scoate Europa din criză. Tratatul de la Lisabona recunoaște spiritul întreprinzător și diversitatea actorilor economici, iar acum este nevoie să se găsească noi modalități de desfășurare a unor activități antreprenoriale durabile, ca motor principal al creșterii, și de a menține Europa competitivă.

4.2 Acest lucru înseamnă căutarea unor idei noi și generarea unui impuls care să creeze încredere, credibilitate și o creștere economică continuă în viitor. Întrucât spiritul întreprinzător, creativitatea și inovarea constituie instrumente esențiale pentru progresul societății, această bunăstare va susține investițiile în educație, locuri de muncă, competențe, productivitate, sănătate și condițiile sociale.

4.3 Există numeroase cercetări teoretice, practice, precum și experiențe economice concrete care au stabilit o legătură clară între spiritul întreprinzător și creșterea economică ⁽²⁾. Asociațiile profesionale, confederațiile sindicale, agențiile internaționale de dezvoltare, Banca Mondială, OIM, OCDE și anumite ONG-uri sprijină promovarea spiritului întreprinzător ca instrument de bază pentru creștere, dezvoltare, combaterea sărăciei și incluziune socială. Multe dintre avizele emise de CESE recomandă promovarea valorii pe care o reprezintă spiritul întreprinzător în cadrul societății și multe state membre dispun de cele mai bune practici în acest domeniu.

4.4 Spiritul întreprinzător a fost identificat la nivel global ca fiind un vehicul pentru inovare, investiții și schimbări și, ca atare, are un rol hotărâtor în ieșirea din conjunctura economică actuală, cu gradul său sporit de nesiguranță. În acest context, recunoașterea aptitudinilor și competențelor

manifestate prin spirit întreprinzător reprezintă un mecanism de rezolvare a problemelor și de exploatare a ideilor noi.

4.5 În UE a existat dintotdeauna un echilibru între dezvoltarea economică și angajamentul ferm față de dimensiunea socială, și această situație trebuie să se perpetueze, prin includerea activităților antreprenoriale în viața de zi cu zi. Aceasta include și alte domenii decât cele economice:

— Incluziunea socială și combaterea sărăciei pot fi susținute prin intermediul spiritului întreprinzător, întrucât „societatea se află în centrul analizei și inovării” ⁽³⁾, deoarece își modifică ideile, practicile și instituțiile.

— Protecția mediului se bazează pe energia din surse durabile și pe adaptarea la schimbările climatice, iar acest lucru va duce la noi moduri de lucru, la „ecologizarea” locurilor de muncă și la crearea unor locuri de muncă „ecologice” și a unor tehnologii nepoluante.

— Turismul, regenerarea și migrația, inclusiv revitalizarea regiunilor rurale și defavorizate, vor necesita soluții creative și activități antreprenoriale pentru crearea de locuri de muncă și schimbările în materie de infrastructură, în special în sectoare cum ar fi regenerarea urbană, agricultura, silvicultura, turismul insular ⁽⁴⁾ și agroturismul.

— Educația se folosește de creativitate pentru a identifica „motoarele” relevante care declanșează o căutare a cunoștințelor, pentru a se asigura că persoanele se implică în procesul de învățare la toate vârstele și la toate nivelurile.

— Sectorul medical aplică noi metode de lucru și tehnologii, în vederea asigurării unui mediu optim pentru acordarea îngrijirilor medicale, pentru cercetare și pentru administrarea de medicamente și de tratamente.

— Tendințele demografice vor necesita adaptări pe plan social, soluții noi și creative pentru a face față problemelor care țin de infrastructură și de servicii, de muncă, de familie și de protecție socială.

— Sectorul ONG-urilor, inclusiv proiectele de sensibilizare și de formare, este eficient și aduce elemente inovatoare în multe sectoare, care necesită noi soluții în vederea depășirii provocărilor de natură socială.

⁽²⁾ Audretsch, D. B. și R. Thurik (2001), *Linking Entrepreneurship to Growth (Legătura dintre spiritul întreprinzător și creștere)*, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, 2001/2, OECD Publishing. doi: 10.1787/736170038056.

⁽³⁾ Conferința EUCIS-LLL, Barcelona 2010.

⁽⁴⁾ Insula Bornholm, Danemarca

— Capacitățile din sectorul public vor necesita soluții de îmbunătățire a prestării aceluiași servicii cu un buget limitat.

4.6 Fiecare persoană este talentată, dotată cu creativitate și spirit întreprinzător, care se dezvoltă dacă mediul favorizează acest lucru. Accentul pus pe individ, luând în considerare diversitatea, este esențial, deoarece excluziunea și discriminarea formează o spirală negativă, descendentă, care accentuează inegalitatea de șanse: cu cât potențialul oamenilor este mai puțin valorificat, cu atât aceștia sunt mai puțin motivați să progreseze⁽⁵⁾. Acest lucru poate oferi, mai ales în Europa de azi, noi soluții la problema numărului mare de tineri necalificați și fără un loc de muncă. În plus, o abordare care ține seama de diversitate poate ajuta la crearea de oportunități pentru un număr mai mare de persoane, indiferent de vârstă, sex, rasă, aptitudini sau statut social.

4.7 O serie de factori colectivi au menirea de a crea un mediu favorizant pentru a reuși în toate situațiile în care ne pune viața, inclusiv în ieșirea din criză:

— o **VIZIUNE** clară, o misiune **FEZABILĂ** și obiective **REALIZABILE**;

— un **PROIECT** care să aibă o **FINALITATE** și o **IDENTITATE** comune;

— **CONCENTRARE** și **ATITUDINE POZITIVĂ**;

— **CONDUCĂTORI** care promovează individualitatea, precum și puternice **VALORI** comune.

5. 10 ELEMENTE FUNDAMENTALE – o listă de priorități care trebuie puse în practică, pentru a crea un mediu favorizant

Creșterea nu se generează în vid, ci necesită oameni cu idei asemănătoare, rețele și părți interesate. În cele din urmă, crearea unei tradiții în cadrul societății, la locul de muncă și acasă, va face posibilă adoptarea spiritului întreprinzător de către persoane și organizații, inclusiv crearea de locuri de muncă de către întreprinderile mici și sporirea numărului de angajați calificați. Va trebui ca părțile interesate – angajatorii, organizațiile sindicale, ONG-urile, sectorul public și factorii de decizie – să se unească pentru a determina o schimbare de

mentalitate și a face posibilă existența unei „culturi antreprenoriale” care să fie utilă TUTUROR, nu numai ca ajutor pentru ieșirea din criză, ci și pentru a depăși provocările pe termen lung cu care se confruntă omenirea.

5.1 Trebuie comunicată o **viziune unică și clară asupra Europei**⁽⁶⁾, împreună cu o strategie și cu obiective concrete. Acest lucru trebuie să includă puterea de conducere politică, împreună cu responsabilitatea și simțul realității. Trebuie revitalizat și finalizat proiectul pieței unice, care va aduce bunăstare economică pentru toți, mobilitate sporită, noi competențe, posibilități de afaceri și posibilitatea unei alegeri extinse. Spiritul întreprinzător trebuie să fie un element care să traverseze toate sectoarele politice.

5.2 **Educarea spiritului întreprinzător în Europa**, în cadrul programelor școlare și ca parte a învățării de-a lungul vieții, necesită totodată și asumarea unui angajament real de către conducători. Trebuie apreciate promovarea ambiției și importanța creativității și a spiritului întreprinzător; acestea nu trebuie confundate cu afacerile sau cu generarea unui profit. Creativitatea se dezvoltă prin învățare, în cadrul unor sisteme formale sau informale. Pentru a se asigura transmiterea mesajului potrivit, cadrele didactice trebuie să fie pe deplin implicate. Educatorii ar putea fi reticenți în fața unei definiții restrictive a spiritului întreprinzător, cum ar fi capacitatea de a înființa noi întreprinderi, însă ar putea aprecia o definiție mai largă, cum ar fi aceea de competență esențială în viață. Poate fi folosită o „scară a antreprenoriatului” pentru a dezvolta activități antreprenoriale, iar predarea poate aduce spiritul întreprinzător în clase⁽⁷⁾.

5.2.1 Educatorii ar trebui să adopte metode de predare mai inovatoare, pentru a-i învăța pe elevi despre tehnologiile actualizate, în pas cu globalizarea. Aceștia trebuie să-și asume rolul de „facilitatori”, ajutându-i pe elevi să devină mai independenți și să ia inițiativa în ceea ce privește învățarea. Formarea eficientă a cadrelor didactice, schimbul de bune practici și crearea unor rețele⁽⁸⁾, precum și a unor metodologii și instrumente, pot sprijini profesorul în adaptarea la orice stil de învățare al elevilor. Pentru a sprijini transferul de cunoștințe, ar putea fi luate în considerare parteneriatele cu angajatorii, cu organizațiile sindicale și cu ONG-urile.

⁽⁶⁾ Cetățenii trebuie să fie în măsură să își dea seama de lucrurile următoare:

- I. perspectiva Europei: Statele Unite ale Europei, care să promoveze respectul pentru orice cultură sau limbă și cu deschidere către lume;
- II. atutul Europei este crearea unei entități comune și pașnice, după secole de războaie civile și conflicte;
- III. UE reprezintă o entitate politică prosperă, care oferă un maximum de posibilități pentru realizarea visurilor individuale și colective;
- IV. a fi european înseamnă a împărtăși valori comune, în principal un bun amestec de valori individuale (cum ar fi performanța) și colective;
- V. avantajul de a fi cetățean european constă în utilizarea dimensiunii europene în ceea ce privește cultura, economia și știința, în vederea dezvoltării capacităților și calificărilor individului, pentru viitorul propriu și al altora.

⁽⁷⁾ JO C 309, 16.12.2006, p. 110.

⁽⁸⁾ Către o mai bună cooperare și coerență în educarea spiritului întreprinzător, CE, martie 2010.

⁽⁵⁾ Hillman, 1997.

5.3 **Crearea unor posibilități de mobilitate organizată în scop educațional** trebuie să devină o caracteristică firească a modului de a fi european. Accesul la învățare este un factor determinant major al coeziunii sociale, al participării politice și al exercitării cetățeniei⁽⁹⁾. Împreună cu părțile interesate, CESE ar putea lansa și supune dezbaterii o inițiativă ambițioasă de program educațional al UE pentru secolul XXI, care ar putea fi prezentată ulterior factorilor de decizie la nivelul UE.

5.3.1 Triunghiul cunoașterii (educație, cercetare, inovare) joacă un rol esențial în promovarea creșterii economice și a locurilor de muncă pentru viitor. Erasmus, Leonardo, Socrates și alte programe trebuie să fie deschise tuturor și trebuie reduse obstacolele în calea accesului la acestea, precum și sarcinile administrative, iar participarea la mobilitate trebuie încurajată prin mijloace de stimulare adecvate. CESE recomandă introducerea unui pașaport UE pentru învățare (*Europass*), care să înregistreze toate activitățile de învățare pe care o persoană le-a desfășurat în Europa.

5.4 **Educarea europenilor astfel încât să nu mai evite asumarea riscurilor** și insuflându-le o atitudine pozitivă, precum și o cultură a riscului „evaluat”, ar trebui să reprezinte un impuls pentru dezvoltarea unei societăți productive. Avantajele aduse de creativitate și inovare pentru societate ar trebui promovate, depunându-se un efort conștient de îndepărtare față de cultura negativă a eșecului, prezentă în Europa zilelor noastre.

5.4.1 Trebuie examinate posibilitățile de creare a unor mecanisme inovatoare de acces la finanțare. Acestea ar putea include mecanisme de microcreditare (PROGRESS, FSE, JASMINE, JEREMIE și CIP) și microcredite destinate cooperativelor de credit și proiectelor comunitare⁽¹⁰⁾. Aceste instrumente pot fi folosite pentru a-i sprijini nu numai pe întreprinzători, ci și pentru promovarea durabilității inițiativelor în favoarea comunităților și dezvoltării, în special a ONG-urilor.

5.4.2 Instrumentele existente de sprijinire a inovării trebuie adaptate, astfel încât să reflecte natura schimbătoare a acesteia (inovare deschisă către servicii și orientată către utilizator). Depășirea și reducerea complicațiilor, sporirea flexibilității programelor, facilitarea colaborării și un acces mai rapid la fonduri sunt mecanisme care pot grăbi transformarea cunoștințelor în produse comercializabile.

5.5 **Încurajarea marilor societăți comerciale să genereze și să stimuleze spiritul întreprinzător.** Trebuie folosite competențele și talentele tuturor lucrătorilor, întrucât forța de

muncă posedă multe aptitudini practice și intelectuale. Ar trebui încurajată identificarea acestor competențe și active necorporale, prin dezvoltarea unor noi instrumente în acest sens.

5.5.1 Trebuie mai bine promovate și încurajate posibilitățile în materie de inserție profesională și de ucenicie pentru studenți și pentru șomerii.

5.5.2 Crearea unui cadru pentru întreprinderi, destinat înființării de întreprinderi rezultate din sciziune (*spin-offs*), în care societatea mare sprijină și îndrumă societățile inovatoare, oferindu-le posibilități de a intra pe piață, ar putea fi folosită și pentru a introduce pe piață brevete înregistrate, încă neprezentate. În cadrul dezvoltării relațiilor și al promovării unui mediu de lucru cât mai bun, trebuie avute în vedere măsuri care să sprijine comitetele de dialog social și partenerii sociali în realizarea și participarea la evaluarea impactului strategiei UE pentru ocuparea forței de muncă și al Strategiei Europa 2020.

5.6 Pentru a justifica investițiile, trebuie efectuată o **evaluare a obiectivelor pe termen lung ale proiectelor europene**. Această evaluare ar trebui să includă examinarea durabilității proiectului, comercializarea rezultatelor de succes ale acestora și valorificarea rezultatelor acestora, în beneficiul întregii societăți.

5.6.1 Aceasta ar putea include **proiecte intergeneraționale și transsectoriale**, inclusiv clustere, pentru a propune aducerea laolaltă a experienței și a forțelor proaspete, în vederea efectuării unor schimburi de noi competențe, abilități, cunoștințe și rețele prin intermediul relațiilor de tipul învățător/discipol. Promovarea proiectelor economice durabile, cu mobilizarea întreprinzătorilor adepți ai ecologiei, conștienți de provocările pe care le ridică schimbările climatice și criza energiei și a combustibililor fosili, va favoriza protecția mediului.

5.7 **Promovarea inițiativelor comunitare și a cetățeniei active**, pentru a încuraja proiectele în beneficiul comunității și/sau inițiate de comunitate, care prezintă o perspectivă comunitară. Acest lucru ar trebui să țină seama de diversitate și de grupurile cele mai vulnerabile și ar putea fi realizat în paralel cu un sistem de certificare voluntar european al responsabilității sociale a întreprinderilor (RSI) și ar trebui să revizuiască opțiunile inițiativelor comunitare.

5.8 Este foarte important să existe un angajament sincer de punere în aplicare a unor politici care să promoveze un mediu favorizant pentru întreprinzătorii care doresc să înființeze societăți. 98 % dintre toate societățile comerciale din UE sunt IMM-uri, iar lunga tradiție a UE în ceea ce privește dezvoltarea IMM-urilor trebuie păstrată și îmbunătățită⁽¹¹⁾:

⁽⁹⁾ BIG ISSUE, ACAF Spania.

⁽¹⁰⁾ www.european-microfinance.org, exemple de proiecte comunitare și de incluziune socială întemeiate pe spiritual întreprinzător.

⁽¹¹⁾ IMM-urile sunt deseori considerate drept cel mai mare grup de întreprinzători, iar recomandările de a le sprijini creșterea au fost bine justificate cu documente de către Confederația Europeană a Sindicatelor, Uniunea Europeană a Artizanatului și a Întreprinderilor Mici și Mijlocii și de către CESE în multe avize.

- În multe state membre este necesar să se asume un angajament serios de punere în aplicare a **Small Business Act for Europe (legea europeană pentru întreprinderile mici)** și a principiului „**gândește mai întâi la scară mică**” (principiul IMM-urilor), angajamentul actual al acestora nefiind suficient pe timp de criză. Trebuie luate în considerare un acces și o participare sporite ale IMM-urilor la proiectele și achizițiile publice europene, în contextul unor piețe deschise, care să susțină dezvoltarea întreprinzătorilor. Se poate sprijini crearea unor medii interactive cu ajutorul incubatoarelor, clusterelor, parcurilor științifice și tehnologice și al parteneriatelor cu mediul academic. Acest lucru ar putea implica crearea unui GHIȘEU UNIC al UE, ca sursă de informații pentru întreprinzătorii din toate sectoarele.
- Trebuie garantată o **plasă de siguranță în materie de securitate socială** pentru lucrătorii care desfășoară activități independente, care să țină seama de particularitățile gestionării afacerilor, mai ales sub aspectele maternității, îngrijirii copilului și închiderii unei societăți.
- **Adoptarea de către Consiliu a statutului societăților private europene pentru IMM-uri**, sprijinind astfel proiectul pieței unice și facilitând tranzacțiile transfrontaliere ale IMM-urilor. Acest proiect, care a fost inițial o inițiativă a CESE, creează o identitate europeană pentru noii întreprinzători;
- **Sensibilizarea opiniei publice și sporirea sprijinului pentru programul Erasmus pentru tinerii întreprinzători** ⁽¹²⁾. Pentru ca această inițiativă să aibă un impact real, trebuie găsite soluții pentru a atrage un număr mai mare de societăți care să primească tineri întreprinzători, și pentru a le recunoaște contribuțiile. Aceste soluții ar putea cuprinde un „premiu pentru întreprinzătorii europeni”, o marcă europeană pentru societățile-gazdă sau participarea la evenimente cu mare vizibilitate. Certificarea competențelor întreprinzătorilor se face mai rar, spre deosebire de certificarea calificărilor lucrătorilor, iar contribuția întreprinzătorilor nu este recunoscută în societate.

5.9 Recurgerea la experiență, prin înființarea unei platforme de discuții destinată părților interesate cu privire la perfecționarea spiritului european și a unei culturi a „inovării și creativității”. Promovarea cooperării între părțile interesate ar putea duce la formularea unor recomandări politice coordonate și transversale pe teme cum ar fi îmbunătățirea

relațiilor dintre mediul academic și industrie, inovarea în sectoarele comerciale și necomerciale, mobilitatea cercetătorilor, utilizarea fondurilor structurale, cele mai bune practici la nivel mondial și stabilirea unui cadru pentru abordarea chestiunilor urgente. Dialogul din cadrul societății civile în vederea facilitării promovării spiritului întreprinzător la nivel regional poate promova profilul întreprinzătorului european adaptat secolului XXI.

5.10 Promovarea noii culturi prin intermediul mass-media, cu ajutorul unei rețele de ambasadori și de modele de urmat. Trebuie promovată o cultură care să recunoască modul întreprinzător de a gândi și să susțină inițiativele destinate societăților nou înființate și celor în curs de dezvoltare, întreprinzătorilor sociali, inovării din sectorul public, creativității la locul de muncă, planificării succesiunii și participării angajaților. Noua cultură a spiritului întreprinzător în Europa necesită capacități de conducere și de convingere, materializate prin intermediul „ Purtătorilor de cuvânt ” sau al „ambasadorilor”.

6. Criza reprezintă un impuls pentru Europa, nu numai în ceea ce privește recunoașterea potențialului cetățenilor săi, ci și încurajarea spiritului și a gândirii întreprinzătoare a acestora.

6.1 Această criză nu va fi singura cu care se va confrunta Europa și, pentru a ne asigura de faptul că Europa este pregătită pentru provocările viitoare, trebuie creată o dinamică, cu ajutorul celor 10 elemente fundamentale ca instrument care să permită progresul, împreună cu:

- un plan de acțiune;
- un grup operativ european privind spiritul întreprinzător;
- o platformă de discuții destinată părților interesate;
- un summit european și un summit G20 pe tema spiritului întreprinzător;
- o acțiune pe tema „Inovarea în Europa” (Strategia Europa 2020).

6.1.1 În viitorul apropiat, CESE ar putea dezvolta aceste idei, împreună cu partenerii săi.

Bruxelles, 15 septembrie 2010

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI

⁽¹²⁾ Programul Erasmus pentru tinerii întreprinzători al DG Întreprinderi din cadrul Comisiei Europene.